

**ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด
โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร**
**Needs for Agricultural Extension Services of Large Agricultural Land Plot Mangosteen Growers
in Langsuan District, Chumphon Province**

กนกพร ทองรอด¹ พิชัย ทองดีเลิศ¹ และพัชราวดี ศรีบุญเรือง¹
Kanokporn Thongrod¹, Pichai Tongdeeler¹ and Patcharavadee Sriboonruang¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม การส่งเสริมการเกษตร และความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตร เปรียบเทียบความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตร จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม และการส่งเสริมการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 56 ปี ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ประสบการณ์ในการปลูกมังคุดเฉลี่ย 27.75 ปี จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุดมี 2 คน ปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 คือ 1,223.09 กิโลกรัม/ไร่ รายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายมังคุด คือ 41,666.67 บาท/ไร่/ปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มท่ามะปลา เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร รับการส่งเสริม และเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เป็นประจำ ระดับความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดแตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 สำหรับเกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ย รายได้จากการจำหน่ายมังคุด และการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ขณะที่จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุด การเป็นสมาชิกกลุ่มตามพื้นที่ การรับข้อมูลข่าวสาร และการได้รับการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน จะมีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

คำสำคัญ: ความต้องการ การส่งเสริมการเกษตร มังคุด แปลงใหญ่ จังหวัดชุมพร

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the basic demographic characteristics, socio-economics and current product promotional activities of mangosteen farmers with large plots in Langsuan district, Chumphon province and then: 2) to analyze their needs for further promotional activities in terms of their demographics, socio-economics and existing promotional activities. With respect to the first objective, the results revealed that farmers had an average age of 56 years. The majority of them had secondary school/vocational certificate level educations, and they had been growing mangosteens for an average of 27.75 years. There were usually two household laborers employed on a plot. The average amount of mangosteen production was 1,223.09 kilograms/rai. The average income from selling mangosteens was 41,666.67 Baht/rai/ year. Most of the farmers were Tha Maphla growers' group members. They had received information and support and regularly participated in agricultural promotional activities in the area. In general, the farmers' level of need for further agricultural promotional services was at the moderate level. Hypothesis testing showed that farmers who had different levels of experience in growing mangosteens had different levels of demand for further promotional services at a statistical significance level of 0.01. As for farmers who produced different amounts of mangosteen products, had different incomes from selling mangosteens, and who participated in agricultural activities in different areas, they too had different needs for further promotional services and these results were statistically significant at 0.05. Moreover, farmers who had different number of household laborers, who were members of groups in different areas, got their information from different sources, and who had different levels of existing promotional activities, had different levels of demand for extra agricultural promotional services at the statistical significance levels of 0.05 and 0.01.

Keywords: needs, agricultural extension, mangosteen, land plot, Chumphon province

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

¹ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

¹Department of Agricultural Extension and Communication, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, Chaturachak, Bangkok 10900

*Corresponding author, Email: agrpct@ku.ac.th

คำนำ

ไม้ผลนับเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญของไทย โดยสามารถทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายพันล้านบาท และยังเป็นที่ยอมรับบริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ความต้องการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นและความใส่ใจในสุขภาพที่มากขึ้นด้วย สำหรับไม้ผลที่ปลูกในไทยเกือบทั้งหมดเป็นไม้ผลเขตร้อน ได้แก่ สับปะรด มะม่วง กล้วยน้ำว่าทุเรียน เงาะ ลำไย กล้วยหอม และมังคุด เป็นต้น (เดชรัตน์ สุขกำเนิด, 2558) มังคุดได้เป็นราชินีแห่งไม้ผลเขตร้อน เจริญเติบโตและให้ผลผลิตได้ดีในประเทศไทย ปัจจุบันมังคุดเป็นไม้ผลที่ตลาดมีความต้องการสูงมากทั้งตลาดภายในและภายนอกประเทศ จากข้อมูลสถานการณ์การผลิตมังคุดในปี 2559 พบว่าไทยมีเนื้อที่ปลูกมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้ว 508,904 ไร่ จำนวนครัวเรือนผู้ปลูกมังคุดทั้งหมด 152,641 ครัวเรือน พื้นที่ปลูก 45 จังหวัด ผลผลิตทั้งหมด 190,900 ตัน ผลผลิตต่อไร่ 433 กิโลกรัม ราคาขายได้ต่อกิโลกรัม 51.36 บาท พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้ร้อยละ 70 และภาคตะวันออกร้อยละ 30 ผลผลิตทั้งหมดนั้น แบ่งเป็นบริโภคภายในประเทศร้อยละ 46.25 ของผลผลิต และส่งออกต่างประเทศร้อยละ 53.75 ของผลผลิตทั้งหมด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2560)

อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ปลูกมังคุดขนาดใหญ่มาเป็นเวลานาน เกษตรกรมีความสำเร็จในการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต จนได้รับขนานนามว่าเป็นแหล่งปลูกมังคุดคุณภาพดี โดยมีรางวัลการันตีคุณภาพผลผลิตมากมาย อาทิ วิสาหกิจชุมชน (มังคุด) ดีเด่นระดับประเทศ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดแปลงใหญ่ที่อยู่ในอันดับหนึ่งในสามระดับประเทศ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดดีเด่น ประชาชนชาวบ้าน (มังคุด) ดีเด่น เป็นต้น แต่ราคาขายออกจากสวนที่ตกต่ำยังเป็นปัญหา นอกจากนี้ยังพบว่าปริมาณผลผลิตไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค สวนมังคุดที่ให้ผลผลิตแล้วส่วนใหญ่ขาดการดูแล ผลผลิตที่ได้จึงด้อยคุณภาพ ส่งออกไม่ได้ รวมทั้งปัญหาภัยธรรมชาติ เพราะมีแนวโน้มว่าสภาพแวดล้อมมีการแปรเปลี่ยนไปจากเดิม ทำให้การจัดการโรคและแมลงยากขึ้น มังคุดออกดอก ติดผลยากขึ้น และการขาดความรู้ เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ใช้ในการผลิต (วิทยา ศรีมาลา และวสันต์พรพร จำเริญนุสิต, 2561)

จากนโยบายของรัฐบาล เรื่องโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในปี พ.ศ. 2558 เป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรที่ปลูกพืชชนิดเดียวกันในพื้นที่ใกล้เคียงกันมาร่วมกันผลิตและขายสินค้าเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต และสร้างอำนาจต่อรองให้กับเกษตรกร รวมไปถึงเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2559) โครงการนี้ได้ถูกส่งเสริมให้กับเกษตรกรในพื้นที่นำร่องจำนวน 600 แปลง โดยมีการส่งเสริมในพืชหลัก 9 ชนิด หนึ่งในนั้น คือ มังคุดของอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2559) แต่เมื่อเกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันในพื้นที่จริง พบว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ความเข้าใจในโครงการเกษตรแปลงใหญ่ที่ถูกต้อง แม้ว่าต้นทุนในการผลิตจะลดลง แต่ผลผลิตมังคุดที่ได้ยังไม่มีคุณภาพดีเท่าที่ควร ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำไม่คุ้มค่าในการผลิต จะเห็นได้ว่ากรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ตามโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร (วิริยะ คล้ายแดง, 2561)

ดังนั้น เพื่อยกระดับความรู้ในการผลิตมังคุด ช่วยให้เกษตรกรสามารถรับบริการส่งเสริมการเกษตรได้ตรงตามความต้องการในด้านช่องทางและวิธีการส่งเสริมการเกษตร และเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ในโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนสามารถให้บริการส่งเสริมการเกษตรได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกร จึงเห็นควรดำเนินการวิจัยความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมังคุดกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในพื้นที่อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำนวน 296 ครัวเรือน (สำนักงานเกษตรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร, 2560) คำนวณขนาดตัวอย่าง (sample size) โดยใช้การคำนวณสูตรของ Krejcie & Morgan (สุรินทร์ นียมางกูร, 2561) จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ คือ 168 ครัวเรือน แบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (proportional stratified sampling) แต่ละกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามพื้นที่ก่อน แล้วจึงเลือกตัวอย่างจากแต่ละกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จนครบ 168 ครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่มีทั้งปลายปิดและปลายเปิด โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (validity) ของเครื่องมือและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับเกษตรกรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ตามวิธีของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient) กับตัวแปรความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรได้ค่าความเชื่อมั่น 0.960 ซึ่งเป็นค่าที่สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ทั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือนมีนาคม 2562

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ทำการวัดแบบอันตรภาคชั้น (interval scale) วัดจากความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ได้แก่ 1) ความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุด จำนวน 49 ข้อ 2) ความต้องการช่องทางการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 17 ข้อ 3) ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร จำนวน 14 ข้อ โดยให้คะแนนระดับความต้องการ ดังนี้

คะแนนความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ความต้องการมาก ความต้องการปานกลาง ความต้องการน้อย โดยแบ่งคะแนนขึ้นตามวิธีมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 3 ระดับ และอันตรภาคชั้น (class interval) (สุรินทร์ นิยมมากร, 2561) ซึ่งมีเกณฑ์การแบ่งคะแนนระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับความต้องการการส่งเสริมการเกษตร	เกณฑ์การให้คะแนน
ความต้องการมาก	3
ความต้องการปานกลาง	2
ความต้องการน้อย	1
คะแนนเฉลี่ยระดับความต้องการการส่งเสริมการเกษตร	การแปลความหมายระดับความต้องการรับบริการ
2.34 - 3.00	ความต้องการมาก
1.67 - 2.33	ความต้องการปานกลาง
1.00 - 1.66	ความต้องการน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) และเปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้ค่า t-test และ F-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01

ผลการศึกษาและวิจารณ์

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 50 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-10 คน ส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน และประสบการณ์ในการปลูกมังคุดของเกษตรกรเฉลี่ย คือ 27.75 ปี

ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรมีจำนวนแรงงานทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตมังคุด 2-3 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุดมี 2 คน มีจำนวนแรงงานจ้างที่ใช้ในการผลิตมังคุดตั้งแต่ 2-3 คน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1-6 ไร่ โดยเกษตรกรส่วนมากมีขนาดพื้นที่ปลูกมังคุดทั้งหมด 1-4 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ให้ผลผลิตมังคุดได้ทั้งหมด 1.5-4 ไร่ ปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 คือ 1,223.09 กิโลกรัม/ไร่ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการผลิตมังคุด คือ 3,863.10 บาท/ไร่/ปี รายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายมังคุด คือ 41,666.67 บาท/ไร่/ปี การเป็นสมาชิกกลุ่มตามพื้นที่ของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มท่ามะพลาท่าแห่งของสมาชิกภายในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม และแหล่งเงินทุนในการผลิตมังคุดเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองเพื่อทำการผลิตมังคุด

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการเกษตร

เกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารการส่งเสริมการเกษตรเป็นประจำ (ร้อยละ 66.1) เคยได้รับการส่งเสริมการเกษตรเป็นประจำ (ร้อยละ 59.5) และเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เป็นประจำ (ร้อยละ 65.5) จากผลการวิจัยสามารถพิจารณาได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เกินกว่าร้อยละ 50 จะได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตร และได้รับการส่งเสริมการเกษตรในรูปแบบต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกายตา หลีกภัย และคณะ (2554) เรื่องการประเมินผลโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนปี 2552 จังหวัดตรัง ที่แสดงผลการวิจัยว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความไว้วางใจได้ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุผลเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต้องการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรอยู่เสมอ เพื่อที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตัวเองและเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตร

ระดับความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรโดยรวม มีค่าเฉลี่ย 2.34 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุด มีค่าเฉลี่ย 2.37 อยู่ในระดับปานกลาง พบว่าเกษตรกรมีความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุดมากที่สุด คือ การกำหนดมาตรฐานการผลิต และเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบ รับรองสินค้าที่สามารถทำได้หรือเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะความรู้ที่ถูกต้องในการผลิตมังคุดของเกษตรกรตามมาตรฐาน GAP ด้านความต้องการช่องทางส่งเสริมการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 2.32 อยู่ในระดับปานกลาง พบว่ามีความต้องการมากที่สุด คือ สื่อบุคคล โดยเฉพาะผู้นำชุมชน และด้านความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีค่าเฉลี่ย 2.29 อยู่ในระดับปานกลาง พบว่ามีความต้องการมากที่สุด คือ วิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเกษตร ดัง Table 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมื่อนฝัน รามเทพ และคณะ (2559) เรื่องความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับปาล์มน้ำมันของเกษตรกร อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง ซึ่งรายงานว่าการเปิดรับข่าวสารของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ การอบรม เนื่องจากการเข้าอบรมแต่ละครั้งเกษตรกรจะได้รับความรู้มากขึ้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถให้คำแนะนำและการตอบข้อสงสัยของเกษตรกรได้โดยตรง และทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง (Table 1)

Table 1 Needs for agricultural extension services (n=168).

Summary of farmers' needs for agricultural extension services of large agricultural land plot mangosteen growers in Langsuan district, Chumphon province	\bar{x}	SD	Level of needs
Knowledge of mangosteen production	2.37	0.345	Moderate
Agricultural extension channels	2.32	0.376	Moderate
Agricultural extension methods	2.29	0.401	Moderate
Total	2.34	0.311	Moderate

เปรียบเทียบความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยด้านการรับรู้ข่าวสารการส่งเสริมการเกษตร

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดแตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดมากกว่า มีความรักผูกพันในการทำสวนมังคุดเป็นเวลานานอย่างชำนาญมากอยู่พอสมควร เกษตรกรกลุ่มนี้จะมีความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้ใหม่ ๆ หรือแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น จึงมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่สูงกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา รักศีล และสุพิศรา ศรีสุวรรณ (2550) เรื่องสภาพการผลิตยางพาราและความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราใน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งรายงานว่าการปลูกยางพารา 21-35 ปีและ 36 ปีขึ้นไปนั้นมีประสบการณ์ในการปลูกยางพารามาก ได้เจอและประสบกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ มากมาย จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการบริการและสนับสนุนปัจจัยการผลิตและการตลาดเพราะสามารถนำไปแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นจากประสบการณ์การปลูกยางพาราของเกษตรกรเองให้ดีขึ้น

จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุดที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรด้านความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุดแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) และด้านความต้องการช่องทางส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยพบว่า เกษตรกรที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุด 2 คน และมากกว่า 2 คนขึ้นไป มีพื้นที่ขนาดใหญ่ในการทำสวนมังคุด มีความจำเป็นที่จะต้องจ้างแรงงานในครัวเรือนจำนวนมากเนื่องจากปัญหาแรงงานในการเก็บเกี่ยวผลผลิตมีน้อย และหายาก ทำให้เกษตรกรในสองกลุ่มนี้จึงมีความต้องการรับความรู้ในการผลิตมังคุดและช่องทางส่งเสริมการเกษตรมาก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของแรงงานในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกาญจน์ สุวรรณรัตน์ และคณะ (2556) เรื่องความต้องการพัฒนาอาชีพของเกษตรกร อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งรายงานว่าการมีแรงงานในครัวเรือนมาก จะมีความต้องการพัฒนาอาชีพมาก การมีแรงงานไม่เท่ากันทีเดียว ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในครัวเรือนมากทำให้เกิดการพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ มีกำลังการผลิตมาก ทำให้มีความต้องการการพัฒนาอาชีพเพื่อเพิ่มโอกาสในการแสวงหาความรู้ และนำไปทดลองปฏิบัติ

ปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 ที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยเกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 ในช่วง 500-1,000 กิโลกรัม/ไร่ ยังขาดการเข้าถึงความรู้ในการดูแลรักษาผลผลิต และบริหารจัดการระบบการผลิตให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณสูงอยู่พอสมควรแล้ว จึงต้องการช่องทางการส่งเสริมการเกษตรที่เข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว โดยเฉพาะผู้นำชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณ ยอดพรหม (2456) เรื่องความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งรายงานว่ เกษตรกรที่มีผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่า 350 กิโลกรัม (ค่าเฉลี่ย 0.78) มีความต้องการมากกว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่มีผลผลิตต่อไร่ต่ำอาจจะมีปัญหาในการปลูกข้าวที่ผ่านมาแต่การติดต่อดูสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมทำให้แก้ปัญหาไม่ทัน จึงมีความต้องการส่งเสริมการเกษตรมากกว่า เพื่อทราบถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วสามารถแก้ไขปัญหาได้ทัน

เกษตรกรที่มีรายได้จากการจำหน่ายมังคุดที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) พบว่าเกษตรกรที่มีรายได้จากการจำหน่ายมังคุด 43,601-85,000 บาท/ไร่/ปี มีเงินทุน ความรู้ความสามารถในการดูแลรักษาผลผลิต และบริหารจัดการระบบการผลิตให้ผลผลิตมังคุดมีคุณภาพดีอยู่พอสมควรแล้ว จึงมีเงินลงทุนและความต้องการรับความรู้ในการผลิตมังคุดสูง เพื่อพัฒนาศักยภาพและระบบการผลิตมังคุดให้มีคุณภาพในระดับที่ดีกว่าเดิม เช่น ความรู้ที่ถูกต้องในการผลิตมังคุดของเกษตรกรตามมาตรฐาน GAP สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา ภูโททิพย์ และคณะ (2556) เรื่องความต้องการของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา อำเภอหนองบัวหอน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งรายงานว่ เกษตรกรที่มีรายได้ต่ำ (1,800-6,300 บาท/เดือน) มีระดับความต้องการในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกยางพาราด้านการฝึกอบรมน้อยกว่าเกษตรกรที่มีรายได้สูง (13,001-250,000 บาท/เดือน) และเกษตรกรที่มีรายได้จากการจำหน่ายมังคุด 20,000-37,000 บาท/ไร่/ปี ยังขาดการเข้าถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสม ทำให้ขาดความรู้ความสามารถในการดูแลรักษาผลผลิต และบริหารจัดการระบบการผลิตให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดอยู่มาก จึงมีความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรสูง เช่น บริการวิธีการฝึกอบรม เพื่อเพิ่มรายได้ ความรู้ความสามารถในการดูแลรักษาผลผลิต และบริหารจัดการระบบการผลิตมังคุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทีป สีหนาม (2550) เรื่องความต้องการการส่งเสริมของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดขอนแก่น ซึ่งรายงานว่ สมาชิกกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่มีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไม่เกิน 2,500 บาท มีความต้องการส่งเสริมและสนับสนุนมาก เพื่อให้การดำเนินงานกลุ่มมีความต่อเนื่องและพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐานที่สูงขึ้นซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มมีรายได้ที่สูงขึ้นและสมาชิกก็จะมีรายได้เพิ่มขึ้นด้วย

การเป็นสมาชิกกลุ่มตามพื้นที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรด้านความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุดแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) และด้านความต้องการช่องทางการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) โดยเกษตรกรที่มีการเป็นสมาชิกกลุ่มท่ามะปลา และกลุ่มบ้านควน มีระบบการดูแลจัดการกลุ่มที่ดี มีกฎระเบียบของกลุ่มที่ชัดเจน ถึงแม้จะมีจำนวนสมาชิกมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มที่ประสบความสำเร็จแล้ว จะมีการตั้งเป้าหมายต่อไปที่สูงขึ้นเพื่อประโยชน์ของสมาชิก การคงอยู่ของกลุ่ม และก่อให้เกิดการพัฒนา สมาชิกในกลุ่มนี้จึงมีความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุดและช่องทางการส่งเสริมการเกษตรมาก เพื่อนำกลุ่มไปสู่การพัฒนาและประสบความสำเร็จไปอีกขั้นที่เหนือกว่าเดิม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกาญจน์ สุวรรณรัตน์ และคณะ (2556) เรื่องความต้องการพัฒนาอาชีพของเกษตรกร อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง ซึ่งรายงานว่ การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันเกษตรกรมาก มีความสัมพันธ์กับความต้องการการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรผู้ปลูกพืชทุกชนิด แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีการวางแผนร่วมกันทำให้มั่นใจว่าเมื่อเกิดการเข้าร่วมกลุ่มสามารถช่วยแก้ปัญหาของตนได้ ทำให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองมากขึ้นส่งผลให้เกิดความต้องการที่จะพัฒนามากขึ้น

เกษตรกรที่มีการรับข้อมูลข่าวสารการเกษตรที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรด้านความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุดแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) และด้านความต้องการช่องทางการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) พบว่า เกษตรกรที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารการเกษตรเป็นประจำ มีความรู้ทางการเกษตรที่ทันสมัยทำให้สามารถปรับตัวและจัดการการเกษตรที่เหมาะสม ทันต่อสถานการณ์และสภาพเศรษฐกิจ ปัจจุบัน เกษตรกรกลุ่มนี้จึงมีการตื่นตัวต่อความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุฒิสวรรค์ เครือคำ และคณะ (2561) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการปลูกไม้ผลในระบบอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขี้ยว ซึ่งรายงานว่ เกษตรกรผู้ปลูกไม้ผลที่มีการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ มาก จะทำให้ไม่ว่การณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการปลูกไม้ผลในระบบอินทรีย์มากกว่าเกษตรกรที่มีการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ น้อยกว่าหรือไม่เคยได้รับข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ เลย

เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมการเกษตรที่แตกต่างกัน จะมีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรด้านความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุดแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) และด้านความต้องการช่องทางส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) พบว่า เกษตรกรที่เคยได้รับการส่งเสริมการเกษตรเป็นประจำ จะได้รับประโยชน์จากการรับบริการส่งเสริมการเกษตรที่เห็นได้ชัดเจนมากกว่า โดยเฉพาะการฝึกอบรม ทำให้เกษตรกรสามารถปรับปรุงการผลิตทางการเกษตร มีความชำนาญทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติ เป็นผลให้มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรที่ดีขึ้น เกษตรกรกลุ่มนี้จึงต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรที่สูงกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติธร วงศ์เชษฐา (2550) เรื่องความต้องการของเกษตรกรเพื่อเข้ารับบริการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการธุรกิจ: กรณีศึกษา ตำบลเวียงยอด อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ซึ่งรายงานว่าจะเน้นความต้องการการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ ทุกเนื้อหาของผู้ที่เคยและไม่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดการธุรกิจการเกษตรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 หมายความว่าเกษตรกรที่เคยเข้ารับบริการฝึกอบรมแล้วต้องการรับบริการฝึกอบรมอีก

เกษตรกรที่มีการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรเป็นประจำ จะมีความรู้ด้านการเกษตร มีทักษะ และได้รับข่าวสารด้านการเกษตรที่มากกว่า เป็นผลให้ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรที่สูงกว่า จึงเห็นประโยชน์ที่ชัดเจน ทำให้มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรที่สูงกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัตรา คณานิตย์ และคณะ (2560) เรื่องความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตร จากองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งรายงานไว้ว่า เกษตรกรที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับ อบต. ห้วยทอง มีความต้องการได้รับการพัฒนาการเกษตร จาก อบต. ห้วยทอง มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านการเกษตรกับ อบต. ห้วยทอง เนื่องจากเกษตรกรที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต. ห้วยทอง ได้รับความรู้ด้านการเกษตร การศึกษาดูงานและปัจจัยการผลิต ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการทำการเกษตรมากขึ้น (Table 2)

Table 2 Comparison of needs for agricultural extension services of large agricultural land plot mangosteen growers in Langsuan district, Chumphon province (n=168).

Independent variable	Knowledge of mangosteen production		Agricultural extension channels		Agricultural extension methods		F-test/ t-test
	F-test/ t-test	P-value	F-test/ t-test	P-value	F-test/ t-test	P-value	
Basic demographic factors							
- Gender	0.122 ^{ns}	0.903	-0.136 ^{ns}	0.892	0.164 ^{ns}	0.870	t-test
- Age	0.070 ^{ns}	0.932	0.132 ^{ns}	0.877	0.708 ^{ns}	0.494	F-test
- Educational attainment	0.561 ^{ns}	0.572	0.215 ^{ns}	0.807	0.592 ^{ns}	0.554	F-test
- Number of household members	1.214 ^{ns}	0.300	0.088 ^{ns}	0.916	0.034 ^{ns}	0.967	F-test
- Experience in growing mangosteen	0.621 ^{ns}	0.539	1.581 ^{ns}	0.209	4.954 ^{**}	0.008	F-test
Socio-economic factors							
- Total labor used to produce mangosteen	0.177 ^{ns}	0.838	0.842 ^{ns}	0.433	0.373 ^{ns}	0.689	F-test
- Number of labor in households that use mangosteen production	5.040 ^{**}	0.008	4.109 [*]	0.018	0.254 ^{ns}	0.776	F-test
- Number of labor employed in mangosteen production	0.741 ^{ns}	0.478	1.905 ^{ns}	0.152	0.675 ^{ns}	0.511	F-test
- Total area of agricultural land	0.611 ^{ns}	0.544	0.593 ^{ns}	0.544	0.584 ^{ns}	0.559	F-test
- Total area of mangosteen plantation	0.475 ^{ns}	0.623	1.071 ^{ns}	0.345	1.712 ^{ns}	0.184	F-test
- The area that can yield all mangosteen fruits	0.361 ^{ns}	0.697	1.079 ^{ns}	0.342	1.807 ^{ns}	0.167	F-test
- Average amount of mangosteen products in 2015 - 2018	0.853 ^{ns}	0.428	3.253 [*]	0.041	0.946 ^{ns}	0.390	F-test

Note: ns = non-significant level, * = significant at the level 0.05, ** = significant at the level 0.01.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Table 2 (Continued).

Independent variable	Knowledge of mangosteen production		Agricultural extension channels		Agricultural extension methods		F-test/ t-test
	F-test/ t-test	P-value	F-test/ t-test	P-value	F-test/ t-test	P-value	
Socio-economic factors (Continued)							
- Expenses from the production of mangosteen	2.704 ^{ns}	0.070	0.659 ^{ns}	0.519	0.086 ^{ns}	0.918	F-test
- Income from the sale of mangosteen	3.171 [*]	0.045	2.550 ^{ns}	0.081	3.947 [*]	0.021	F-test
- Group membership by area	16.454 ^{**}	0.000	3.185 [*]	0.025	1.382 ^{ns}	0.250	F-test
- Position of members within the group	-2.115 ^{ns}	0.056	-1.207 ^{ns}	0.229	0.229	0.737	t-test
- Funding sources for the production of mangosteen	0.603 ^{ns}	0.547	0.867 ^{ns}	0.583	-0.149 ^{ns}	0.882	t-test
Agricultural extension factors							
- Receiving information on agricultural extension	-3.071 ^{**}	0.002	-2.052 [*]	0.042	-1.831 ^{ns}	0.069	t-test
- Received agricultural extension	-3.288 ^{**}	0.001	-2.266 [*]	0.025	-1.262 ^{ns}	0.209	t-test
- Participation in agricultural extension activities in the area	-2.306 [*]	0.022	-2.064 [*]	0.041	-1.886 ^{ns}	0.061	t-test

Note: ns= non-significant level, * = significant at the level 0.05, ** = significant at the level 0.01.

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรมากกว่าร้อยละ 50 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 56 ปี ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-10 คน ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 4 คน และประสบการณ์ในการปลูกมังคุดของเกษตรกรเฉลี่ย คือ 27.75 ปี มีจำนวนแรงงานทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตมังคุด 2-3 คน จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุดมี 2 คน มีจำนวนแรงงานจ้างที่ใช้ในการผลิตมังคุดตั้งแต่ 2-3 คน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1-6 ไร่ โดยเกษตรกรส่วนมากมีขนาดพื้นที่ปลูกมังคุดทั้งหมด 1-4 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ให้ผลผลิตมังคุดได้ทั้งหมด 1.5-4 ไร่ ปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 คือ 1,223.09 กิโลกรัม/ไร่ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยจากการผลิตมังคุด 3,863.10 บาท/ไร่/ปี รายได้เฉลี่ยจากการจำหน่ายมังคุด 41,666.67 บาท/ไร่/ปี การเป็นสมาชิกกลุ่มตามพื้นที่ของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทำมะพร้าว ตำแหน่งของสมาชิกภายในกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม และแหล่งเงินทุนในการผลิตมังคุดเกษตรกรใช้เงินทุนตนเองเพื่อทำการผลิตมังคุด เกษตรกรส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารการส่งเสริมการเกษตรเคยได้รับการส่งเสริมการเกษตร และเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่เป็นประจำ

ระดับความต้องการรับบริการส่งเสริมการเกษตรทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านความต้องการความรู้ในการผลิตมังคุด พบว่าความรู้ในการผลิตมังคุดที่เกษตรกรมีความต้องการมากที่สุด คือ การกำหนดมาตรฐานการผลิต และเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรับรองสินค้าที่เกษตรกรสามารถทำได้หรือเป็นที่ต้องการของตลาด โดยเฉพาะความรู้ที่ถูกต้องในการผลิตมังคุดของเกษตรกรตามมาตรฐาน GAP ด้านความต้องการช่องทางการส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการให้ใช้สื่อบุคคล โดยเฉพาะผู้นำชุมชน เป็นช่องทางในการส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด และด้านความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม โดยการจัดฝึกอบรมให้ความรู้ทางการเกษตรมากที่สุด

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกมังคุดแตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) สำหรับเกษตรกรที่มีปริมาณผลผลิตมังคุดเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2558-2561 รายได้จากการจำหน่ายมังคุด และการเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่แตกต่างกัน มีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05) ขณะที่จำนวนแรงงานในครัวเรือนที่ใช้ในการผลิตมังคุด การเป็นสมาชิกกลุ่มตามพื้นที่ การรับข้อมูลข่าวสารการเกษตร และการได้รับการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน จะมีความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรแตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และ 0.01)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ปัจจุบันปัญหาด้านแรงงาน ประสบการณ์ และความชำนาญเป็นปัญหาหลักของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ดังนั้นภาครัฐควรเข้ามาดูแลพัฒนาทั้งฝีมือแรงงาน ความชำนาญและเทคโนโลยีหรือเครื่องมือที่ช่วยในการผลิตมังคุดเพื่อเพิ่มความสะดวกให้เกษตรกรมากยิ่งขึ้น เช่น ระบบเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farm) ในการจัดการแปลงปลูกมังคุด โดรน (Drone) ในการให้ปุ๋ยและสำรวจผลผลิตมังคุด เป็นต้น
2. การบริหารจัดการกลุ่มตามพื้นที่ การรับข้อมูลข่าวสาร การรับส่งเสริมการเกษตร และการเข้าร่วมกิจกรรม การส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ ควรจะมีระบบบริหารจัดการกระบวนการกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มสามารถรับข้อมูลข่าวสาร รับการส่งเสริม และเข้าร่วมกิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรได้อย่างทั่วถึง เพื่อให้เกษตรกรเข้าถึงแหล่งความรู้สารสนเทศ และนวัตกรรมที่ทันสมัย ส่งผลให้เกษตรกรสามารถผลิตมังคุดที่มีคุณภาพสูง

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2559. ระบบส่งเสริมการเกษตรแปลงใหญ่. <http://www.oic.go.th> (15 ตุลาคม 2561).
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2560. ระบบสารสนเทศการผลิตทางด้านเกษตร. กรมส่งเสริมการเกษตร. <http://production.doae.go.th> (15 ตุลาคม 2561).
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2559. คู่มือการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่. <http://www.agriman.doae.go.th> (30 ตุลาคม 2561).
- เดชรัตน์ สุขกำเนิด. 2558. เศรษฐศาสตร์เกษตรเบื้องต้น เรื่อง การเกษตรและเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร. ธนกาญจน์ สุวรรณรัตน์, พนมมาศ ตวีวรรณกุล และสุพัตรา ศรีสุวรรณ. 2556. ความต้องการพัฒนาอาชีพของเกษตรกร อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- นิตยา รักศีล และสุพัตรา ศรีสุวรรณ. 2550. สภาพการผลิตยางพาราและความต้องการส่งเสริมของเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- นิตธีร วงศ์ไชยสุธา. 2550. ความต้องการของเกษตรกรเพื่อเข้ารับบริการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดการธุรกิจ: กรณีศึกษา ตำบลเวียงยอด อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. ปัญหาพิเศษปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.
- ประกายดา หลีกภัย, สุวิสา พัฒนเกียรติ และพัฒนา สุขประเสริฐ. 2554. การประเมินผลโครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมันเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทนปี 2552 จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ประทีป สีหนาม. 2550. ความต้องการการส่งเสริมของสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- พูนสิริศรี เครือคำ, พหล ศักดิ์คะทัศน์, ปภพ จีรัตน์ และนภารัตน์ เวชสิทธิ์นิรภัย. 2561. ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการในการส่งเสริมการปลูกไม้ผลในระบบอินทรีย์ของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเข็ญ. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม* 15(1): 85-93.
- วิทยา ศรีมาลา และวสันต์พรพร จำเริญนุสิต. 2561. เอกสารเพื่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดชุมพร. <http://thainews.prd.go.th> (30 กันยายน 2561).
- วิริยะ คล้ายแดง. 2561. *เกษตรแปลงใหญ่*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 8 หน้า.
- สำนักงานเกษตรอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. 2560. ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลุ่มโครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่. <http://www.chumphon.doae.go.th> (30 พฤษภาคม 2561).
- สุพัตรา คณานิตย์, ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล และชัยชาญ วงษ์สำรัมย์. 2560. ความต้องการของเกษตรกรต่อการได้รับการพัฒนาการเกษตรจากองค์การบริหารส่วนตำบลหัวทอง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารแก่นเกษตร* 45(1): 1515-1521.
- สุรินทร์ นิชมาทกุล. 2561. *การวิเคราะห์ข้อมูลตัวอย่าง: ความพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของเกษตรกรในชนบทแห่งหนึ่ง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 182 หน้า.
- โสภณ ยอดพรหม. 2556. ความต้องการบริการส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรผู้ร่วมโครงการศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน ในจังหวัดสุรินทร์. วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- เหมือนฝัน รามเทพ, พัชราวี ศรีบุญเรือง และพิชัย ทองดีเลิศ. 2559. ความต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับปาล์มน้ำมันของเกษตรกร อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- อารยา ภูทิพย์, พิชัย ทองดีเลิศ และสาวิตรี รังสิภัทร์. 2556. ความต้องการของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา อำเภอหนองบัวช่อ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

วันรับบทความ (Received date) : 14 พ.ย. 62

วันแก้ไขบทความ (Revised date) : 15 ม.ค. 63

วันตอบรับบทความ (Accepted date) : 17 ก.ค. 63

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเอกสารเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้